

a když nedošlo ani k platnému uznání se strany žalovaného, pak nesejde na tom, kolik šterku bylo dodáno a v jaké jakosti, protože žalobci nelze přiznati nárok ani podle § 1041 obč. z. o., ve kteréž příčině lze poukázati k důvodům uvedeným v rozh. čís. 11559 a 7867 sb. n. s.

Čís. 16685.

K §§ 821 a 1407 obč. zák.

Ručení spoludědice, jenž převzal aktivní i pasivní pozůstalost podle inventáře, za dluh pozůstalostní neuvedený v inventáři.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1935, Rv II 940/33.)

Žalobce se domáhá na žalované zaplacení celého dluhu zůstavitelova 4.500 Kč a uvádí v žalobě, že žalovaná podle dědické dohody převzala od dědiců proti výplatě dědických podílů celou aktivní i pasivní pozůstalost po Alexandru Š-ovi (pachtýři), »takže v důsledku toho jest žalobci též práva na nezaplacené pachtovné.« Nižší soudy zamítly žalobu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Dohoda ohledně zbytku pachtovného, které pachtýř za živa nevyplatil, byla uzavřena v první polovici října 1930, při čemž zároveň došlo ku zrušení pachtovní smlouvy. Tehdy ještě pozůstalost nebyla dědicům odevzdána. Žalovaná byla jenom jedním z přihlášených dědiců a nebyla ustanovena správcem pozůstalosti. Její jednání o zrušení pachtovní smlouvy a placení pachtovného uzavřené s manželkou propachtovatelovou, nemělo nižádných právních účinků vůči propachtovateli — žalobci — jako věřiteli pozůstalosti. V pozůstalostním řízení došlo mezi dědici k dohodě, dle níž převzala pozůstalá manželka — žalovaná — celou pozůstalost proti tomu, »že zaplatí útraty pozůstalostního řízení a vyplatí pozůstalým dětem dědické podíly dobrovolně zvýšené.« Avšak tím nestala se universální dědkou, sukcesorkou všech práv a závazků zůstavitelových. Nestala se sama jedinou závaznou, zejména za všechny dluhy zůstavitelovy (srov. Právník 1893 str. 240, rozh. čís. 4925 sb. n. s.). Podle § 802 obč. zák. ručí sice žalovaná po odevzdání dědictví vlastním jměním, ale jen do výše hodnoty svého dědictví, svého dědického podílu. Věřitelé mohou žádati zaplacení ode všech dědiců dle poměru jich jednotlivých dědických podílů a kromě toho se zřetelem na ustanovení § 815 obč. zák. jen kvotou, která jest určena poměrem mezi cenou pozůstalého jmění a dluhy pozůstalostními při rozdělení stejným poměrem. K určení těchto předpokladů, na nichž závisí výše kvoty na uplatňovaný dluh připadající, schází přednes žalobcův jak po stránce skutkové tak také i důkazní. Jest to důsledkem mylného jeho právního názoru, jako by dědickou dohodou stala se žalovaná universální dědkou. Za tohoto stavu jest pokládati žalobu za neodůvodněnou následkem nedostatku pasivní legitimace na straně žalované.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky nižších soudů a prvnímu soudu uložil nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y :

V přednesu žalobcově nutno po právní stránce shledati jednak důvod ručení dědice (přihlášeného s dobrodiním inventáře) za pozůstalostní dluh co do příslušné kvoty spoludědice (§ 821 obč. zák.), jednak jeho ručení za ostatní spoludědice z důvodu převzetí majetku (§ 1409 obč. zák., správně § 187 III. dílčí novely k obč. zák.). V prvním směru je tu universální, v druhém směru singulární sukcesse. V prvním směru chybí tu zjištění co do kvoty, kterou by žalovaná ručila. Právem odporuje dovolatel názoru odvolacího soudu, že k určení kvoty připadající z uplatňovaného dluhu na žalovanou schází přednes žalobcův jak po stránce skutkové tak také důkazní. Žalobce uvedl výši pozůstalostních aktiv a pasiv a výši dědických podílů a k důkazu svého tvrzení odvolal se na pozůstalostní spisy. Odvolací soud neuvádí, které jiné skutkové okolnosti žalobce ještě měl přednésti a dokázati a nelze nahlédnouti, co by ještě měl dodati, když z jeho přednesu je zřejmo, kolik obnáší dědický podíl žalované i výše pozůstalostních dluhů, takže tyto okolnosti byly nesporné. Dotčené okolnosti a případně okolnosti další, jež si soud může z pozůstalostních spisů zjistiti, stačí k určení kvoty zažalovaného dluhu, připadající na žalovanou. Nedostatek pasivní legitimace by v tom směru, t. j. co do ručení žalované jako spoludědičky, přicházel v úvahu jen potud, pokud žalobce se proti žalované domáhá zaplacení celé své pohledávky. V druhém směru předpokládá § 1409 obč. zák., že dluh náleží k převzatému jmění a že žalovaná věděla nebo věděti musila o pohledávce žalobcově. Rozhoduje tu poměr mezi přejímatelkou a postupiteli (t. j. mezi žalovanou a spoludědici). Přejímatelkou ostatních dědických podílů je matka, postupiteli jsou děti, je tu tedy příbuzenský poměr podle § 187 uvedené novely. V té příčině bylo věcí žalované, aby tvrdila a dokázala, že o dluhu, o který tu jde, při převzetí pozůstalostního jmění ani nevěděla ani nemusila věděti. Žalovaná tvrdila, že jí nemohlo býti známo, že nárok na pachtovné přísluší někomu jinému než vlastníku pachtovaných pozemků, tvrdila tedy, že o dluhu nevěděla. To však ještě nestačí, ale první soud měl, když přednes žalované v uvedeném směru chyběl, podle § 182 c. ř. s. působiti k tomu, aby byly uvedeny okolnosti, z nichž by se dalo vyvoditi, zda žalovaná věděti nemusila, t. j., ani při bedlivé péči vědomost o tomto dluhu si zjednati nemohla (§ 1297 obč. zák., srov. na př. rozh. čís. 9813 sb. n. s.). V uvedených směrech nebylo nic zjišťováno ani v I. ani v II. stolici. Výsledek těchto úvah jest: nepodaří-li se žalované důkaz právě uvedený, ručí za celý dluh a to za svůj podíl na dluhu podle § 821 obč. zák., za ostatní podíly podle § 187 III. dílčí novely. Podaří-li se jí důkaz, ručí jen za kvotu dluhu připadající na její dědický podíl, kterouž by bylo určiti. Mylný jest názor dovolatelův, že žalovaná převzavši dluhy pozůstalostní podle § 1405 obč. zák. je zavázána k zaplacení celé zažalované pohledávky podle § 1407 obč. zák., neboť spoludědic, který převzal celou pozůstalost podle inventáře, ručí za dluhy, jež nebyly pojaty do inventáře, jen svým dědickým podílem (srvn. rozh. čís. 2964 sb. n. s.).